

Okno do evropské diversity rostlin

Září 2007

Díky katalogu EURISCO může každý, kdo se zajímá o rostlinné genetické zdroje, získat informace o téměř jednom milionu vzorků planých a kulturních rostlin uchovávaných v *ex situ* kolekcích 35 evropských států.

EURISCO - ve starořečtině “nacházím” – je webový katalog, který poskytuje informace o evropských rostlinných kolekcích uchovávaných *ex situ*. V současné době obsahuje tzv. pasportní data pro téměř jeden milion vzorků rostlinné diversity, které jsou uchovávány v bezmála 200 institucích ve 35 zemích. Uvedené kolekce pokrývající 1300 rodů a 8500 druhů zahrnují zemědělské plodiny a píce, plané i plevelné druhy, kultivary i šlechtitelský materiál. Tyto vzorky představují více než polovinu všech *ex situ* genetických zdrojů, které jsou uchovávány v evropských genových bankách, což odpovídá přibližně 18% celosvětových kolekcí. Tyto sbírky jsou neocenitelným materiálem pro výzkumníky, šlechtitele rostlin a všechny ostatní, kdo se snaží využít diversity pro podporu rozvoje zemědělství. Uživatelé mohou vyhledávat informace podle plodiny, taxonu, původu, zeměpisných údajů, statutu a dalších kritérií.

EURISCO je prvním regionálním katalogem rostlinných genetických zdrojů a slouží jako model pro rozvoj podobných iniciativ i mimo Evropu.

Využitím plodinové diversity se rozšiřuje i dostupnost produktů, které podporují rozvoj a ekonomický růst venkova

Původ EURISCO

Biologická rozmanitost je stále stoupající měrou považována za základní zdroj pro ekonomický, sociální a environmentální rozvoj. Různé mezinárodní konvence a dohody z posledních let vyzývaly k lepší konzervaci a setrvalému využívání této diversity. Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD) vybízí státy, aby usnadnily výměnu informací o konzervaci a setrvalém využívání biologické diversity. Mezinárodní smlouva o genetických zdrojích rostlin pro výživu a zemědělství (IT PGRFA) a Globální plán akcí pro konzervaci a setrvalé využívání genetických zdrojů rostlin pro výživu a zemědělství (GPA) vyzdvihují potřebu funkčních informačních systémů k zajištění dostupnosti informací o genetické diversitě plodin, na nichž závisí světová dodávka potravin. Mnohé iniciativy, jako např. Panevropská strategie pro biologickou a krajinnou diversitu, takový přístup k informacím požadují jako předpoklad pro splnění jejich cílů.

V roce 2000 Evropská unie schválila financování projektu EPGRIS (European Plant Genetic Resources Information Infra-Structure) s cílem pomoci evropským zemím odpovědět na tyto výzvy a podpořit rozvoj národních katalogů rostlinných genetických zdrojů (GZR). Dalším výstupem projektu byl vývoj webové aplikace pro vyhledávání informací o *ex situ* kolekcích v Evropě – EURISCO. Katalog EURISCO byl oficiálně uveden do provozu na konci projektu v září 2003. Od té doby, v průběhu první fáze, se počet záznamů zvýšil až na dnešní téměř milion evidovaných genetických zdrojů. Současně probíhá rozvoj aplikace a je udržována síť stálých přispěvatelů.

Současná zvýšená poptávka po různorodých potravinách podporuje využití širšího spektra genetické diversity plodin

*Tradiční znalosti a kulturní
mnohotvárnost podporují
využívání plodinové diversity
různými způsoby a pro různé
účely*

*Genetické zdroje
uložené v genových
bankách představují
uchování současného
a potenciálně
využitelného
genetického
materiálu pro
šlechtění, výzkum
a vzdělávání, a
tím přispívají i k
zajištění potravinové
bezpečnosti*

Jak systém pracuje a kdo se účastní

EURISCO sestává z několika klíčových elementů. Prvním bylo schválení společných datových standardů. Specialisté na dokumentaci genetických zdrojů z účastnických zemí přispěli k vývoji a upřesnění standardní sady deskriptorů pro genofond rostlin, jehož výsledkem byl dokument FAO/IPGRI Multi-Crop Passport Descriptors (MCPD). Schválení a přijetí standardů je předpokladem pro možnost sdílet a vyhledávat data v rámci různých informačních systémů. Druhým klíčovým elementem byl rozvoj národních inventarizací – katalogů genetických zdrojů v účastnických zemích splňujících zároveň závazky CBD. Každá země je plně zodpovědná a má suverénní práva rozhodnout o úrovni dostupnosti a kvalitě dat i aktualizacích svého národního katalogu, který je součástí EURISCO. Třetím klíčovým elementem je síť národních kontaktních osob, které zajišťují propojení mezi národními inventarizacemi a katalogem EURISCO. Zaručují, že ověřené informace z jejich národních systémů budou zahrnuty do katalogu EURISCO. Posledním elementem je vlastní technická infrastruktura EURISCO vytvořená na podobném základě jako systém SINGER (System-wide Information Network for Genetic Resources), který zajišťuje přístup k informacím o GZR uchovávaných v kolekcích Future Harvest Centers, tj. síť 16 center podporovaných CGIAR (Consultative Group on International Agriculture Research).

Výhled do budoucnosti

EURISCO bude ve své druhé fázi poskytovat především podporu národním inventarizacím a jejich kontaktním osobám a bude pokračovat ve zvyšování kvality dat, širě dostupných informací a zdokonalování uživatelských funkcí. Bude také řešit tvorbu společného evropského informačního prostoru pro *in situ* a *ex situ* kolekce pomocí jednotného vstupního bodu s odkazy na další webovské informační zdroje.

Podobné iniciativy se v poslední době objevují i v jiných částech světa.

V budoucnosti se počítá se zajištěním informací všem těm, kteří potřebují přístup k údajům o genetické diversitě rostlin, na nichž záleží všeobecné blaho a zároveň přispívat ke zvýšení veřejného povědomí o rostlinných genetických zdrojích a významu jejich zachování pro budoucí generace.

